

Цей діагноз визначає, що є причиною неправильної відповіді. Це може бути або недостатній рівень знань, умінь і навичок, або помилкові уявлення учнів з даної навчальної теми. Щоб уникнути таких причин педагогу необхідно провести консультації та індивідуальні заняття з учнями.

Діагностування складається з двох етапів. Перший залежить від учителя, що задає контрольне запитання. Другий етап включає запитання, яке б з'ясувало причину помилки. Особливість цього етапу полягає в тому, що з'ясувати причину помилкової відповіді може і сам учень без допомоги вчителя. Це сприяє проведенню учнем самодіагнозу. Під час самостійної роботи учнів знання ними методів самодіагностування є однією із важливих умов попередження помилок у відповідях на поставлені вчителем запитання.

Діагностика усних відповідей учнів присутня майже на кожному навчальному занятті.

Відповіді учнів оцінюються за повнотою, точністю, а в деяких випадках і швидкістю відтворення у пам'яті знань. Слід зазначити, що існує великий діапазон різних факторів, які обумовлюють уповільнену відповідь учня. Це буває і в результаті належності дитини до інертного типу нервової системи, і через його невпевненість.

Діагностика письмових відповідей має свої особливості. По-перше, правильна відповідь може не відповідати знанням, а бути результатом механічного запам'ятовування тексту. По-друге, відповідь може бути результатом списування в іншого учня. По-третє, правильна відповідь, одержана при використанні неправильного способу дій, не є основною для виставлення високої оцінки.

Педагогу у процесі діагностики письмових відповідей треба розрізняти помилкові відповіді, які учні допускають під час роботи, з помилковими діями, зафіксованими у процесі виконання завдання, тобто діями, які є проміжними. Слід враховувати, що неправильна відповідь у цьому випадку розглядається як прояв неуспішності, а неправильні дії - як результат розумових дій учня.

Діагностика письмових робіт учнів дозволяє визначити "масові" помилки, які є наслідком слабого засвоєння учнів певної навчальної теми.

У процесі вивчення педагогічних діагнозів ми дійшли до висновку, що діагностування можливе на усіх етапах навчання. На кожному уроці учитель може і повинен здійснювати необхідний вид діагнозу або кілька з них. Крім того потрібно залучати і учнів до проведення ними самодіагностування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. - К.: Наукова думка, 1989. - 200с.
2. Бурлачук Л.Ф., Савченко Е.П. Психодиагностика (психодиагностический инструментарий и его применение в условиях социальных служб) - К.: А.Л.Д., 1995. - 100с.
3. Бурдачук Л.Ф. Психодиагностика личности. - К.: Здоровье, 1989. - 168с.
4. Гершунский Б.С. Педагогический прогноз: методология, теория и практика. - К.: Вища школа, 1989. - 147с.
5. Гильбух Ю.З. Вчитель і психологічна служба школи. - Київ: Ін-т психології АПН України, 1993. - 142с. (Рос. мовою.)
6. Ингеннамп Калхайну. Педагогическая диагностика.: Пер. с нем. - М.:Педагогика, 1991. - 240с.
7. Педагогическая диагностика в школе/ Под ред. А.И. Кочетова - Минск: Народна освіта, 1987. - 223с.
8. Хелус З. Понимаете ли вы ученика?: Кн. для уч.: Пер. с чеш. - М.: Просвещение, 1987. - 159с.

УДК 378.365:316.346.2-055.2

ПОГЛЯД СТУДЕНТОК ПЕДВУЗУ НА МІСЦЕ ЖІНКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Бабіч Г.В., студент, Осадча К.П., студент

Мелітопольський державний педагогічний університет

У складний період реформації соціальних відносин в Україні жінці відводиться місце не пасивного глядача, а активного творця майбутнього. Їй надається можливість не лише отримувати професію на рівні з чоловіками, а й досягти значних здобутків у певній сфері професійної діяльності. До того ж зараз

дискримінація представниць жіночої статі виявляється не так яскраво, як ще декілька десятиліть тому. Жінці ніби-то надали всі права, але насправді вона не може їх реалізувати. У чому причини такого її становища? Чому вона не може здійснити своє право на отримання престижної високооплачуваної роботи?

Справа в тому, що крім дискримінації, існує ще ряд проблем, які заважають жінці зробити кар'єру.

Наше суспільство далеке від стабільності, а тільки в стабільному суспільстві жінка має більше шансів здобути лідерські позиції, зробити кар'єру. У минулому в нашій країні жінка була в парадоксальному становищі: у неї не було можливостей для функціонування поза сім'єю, можливостей для ділової активності. Зараз на наш ґрунт переноситься західна модель культури, і з'являється тип ділової жінки, який раніше не існував у нашому суспільстві. Жінки в сучасних економічних та соціальних умовах змушені відмовитися від традиційних жіночих цінностей, приймаючи цінності чоловіків, становлячись керівником, годувальником сім'ї. Ділова жінка повинна доводити собі та іншим, що займається своєю справою. До того ж виникає конфлікт між цінностями "сім'я, дім, кохання", з одного боку, й потребами в незалежності й рості, з іншого. Приблизно 1/3 всіх нервових розладів відбувається від зіткнення ролі керівника на роботі й виконавця вдома.

На професійний статус жінки впливає її сімейне положення, необхідність поєднання ролей, що обмежує вибір діяльності, ускладнює посадове просування, створює труднощі в роботі. Таким чином, професійні проблеми відступають перед занадто великим навантаженням жінки – на роботі й вдома. Звідси й втомленість, й нервове напруження, страх не встигнути, не справитися тощо. Усі ці привхідні обставини ускладнюють повноцінне включення жінки в професійну діяльність.

Проте, незважаючи на всі ці ускладнення, сучасна жінка все ж таки має бажання здійснювати кар'єру, орієнтацію до успіху та процвітання. Такий висновок ми зробили за результатами соціологічного опитування 100 студенток III-V-го курсів Мелітопольського державного педагогічного інституту, у майбутньому педагогів, жінок III-го тисячоліття, від яких буде залежати доля наступних поколінь.

Які мотиви своєї трудової діяльності виділили студентки? 31% представниць жіночої статі поставили на перше місце соціальний мотив: вони бажають мати певне становище в суспільстві. На другому місці (26%) – мотив психологічний: жінки на роботі здійснюють свою потребу в самореалізації, відчувають себе потрібними людьми. На третьому місці (24%) – мотив зацікавленості в роботі: вони не уявляють життя без роботи, на якій забувають про господарські й особисті негаразди й неприємності. На четвертому (19%) - матеріальний мотив: вони бажають мати винагороду за свою працю.

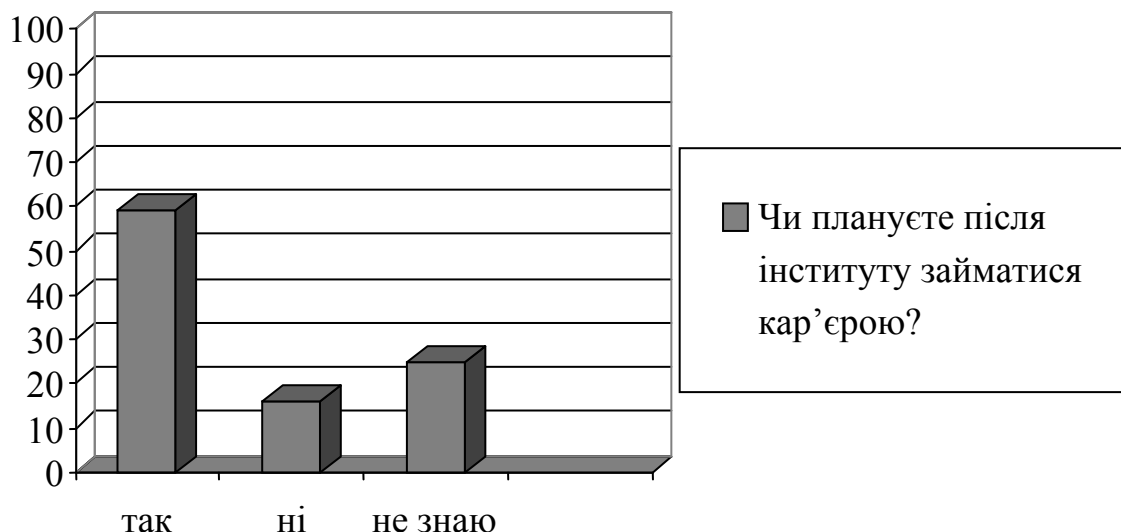

Рис1.

На відміну від чоловіків, які розуміють під поняттям "кар'єра" престижні й перспективні посади, жінки сприймають кар'єру як особистий ріст, як самореалізацію. Крім того, багато жінок вкладає в це поняття також вдало влаштоване сімейне життя, що надає їм, крім матеріального забезпечення, ще й положення в суспільстві. Становище дружини чоловіка з високою посадою нерідко прирівнюється жінкою до кар'єри, що досягнута нею особисто. Проте, як бачимо з рис. 2, майбутніх педагогів найбільше цікавить кар'єра в професійній сфері (44%), тобто, працюючи за фахом, вони будуть підвищувати свій професійний рівень і статус, а також у науці (28%). Менше вони цікавляться адміністративною (18%) кар'єрою (отримання

посад в державних установах, підвищення в фірмах та ін.). Найменше бажання для здійснення викликає так звана “сімейна кар’єра”: вдале одруження з впливовим чи забезпеченим чоловіком.

Шляхи досягнення кар’єри в жінок різні. На перший план вони висувають професійне вміння

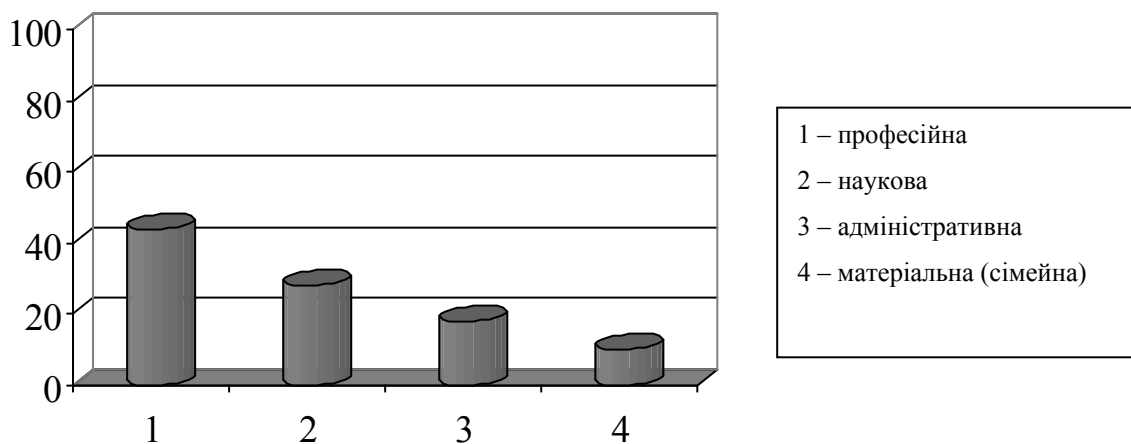

Рис. 2

(57%), на другий – інтелект (27%), на третій – гроші та удачу (14%), на останній – принадливу зовнішність (2%). На відміну від чоловіків жінки все ж таки покладаються ще й на свій зовнішній вигляд. Хоча чітко розмежовують поняття професійних та особистих стосунків, а також цінують найбільше професійні вміння, навички, досвід.

Жінці-лідеру притаманний більш витончений соціальний інтелект. Вона гостріше відчуває відтінки стосунків, вдало оцінює і прогнозує поведінку інших. Хоча іноді підвищена емоційність заважає прийняти певне рішення, а афективність й лідерство поняття несумісні. Характерною особливістю жінки є комунікативна спрямованість та практичне мислення. Жінка краще контролює власні й чужі помилки, формулює свої думки й висловлює ідеї.

Який же портрет ідеальної жінки-керівника? Аналізуючи думки студенток педінституту з цього приводу, ми зробили висновок, що провідними якостями ділової жінки є впевненість у собі (18%), рішучість та інтелект (13%), комунікативність (12,5), цілеспрямованість (11%), також суттєвими є жіночість (7%), суворість, жорсткість та ризикованість (5%), а найменш важливими – принадлива зовнішність, проникливість та креативність (3%), лабільність (2,5%), толерантність (2%).

У результаті можна виділити такі психологічні риси, що характеризують сучасну жінку:

- глибоке усвідомлення рівноправності, рівності своїх можливостей і здібностей до участі у всіх сферах життя товариства;
- визнання необхідності сполучення різноманітних соціальних ролей - не тільки активної учасниці трудового і громадського життя, але і “господарки вдома“, матері;
- істотна зміна традиційних уявлень про такі риси, як мужність і жіночість. Жінці тепер у більшій мірі властиві такі зразки поведінки, що раніше закріплювалися за чоловіками, наприклад, навичка і спроможність приймати рішення, відстоювати свої думки, незалежність.

Іноді в жінок не виникає бажання займатися кар’єрою. Причини цього, як показує соціологічне опитування студенток Мелітопольського державного педагогічного інституту (див. рис. 3), у відсутності можливостей при наявності бажання та здібностей. Найбільшою перешкодою до здійснення кар’єри майбутні жінки вважають відсутність можливостей (60%): багато часу треба проводити вдома, займаючись господарськими справами та вихованням дітей.

Таким чином, на основі попередніх даних можна зробити висновок, що жінки-студентки в переважній більшості планують займатися кар’єрою, а саме професійною. Хоча це в Україні – є для жінки подвійною відповідальністю, бо, по-перше, культура стосунків між керівником та підлеглим відрізняється від західної моделі, по-друге, проблеми дискримінації жінок все ж таки існують, по-третє, економічне становище України та недостатня увага держави до соціальних запитів суспільства не дозволяють жінці займатися своїм професійним ростом.

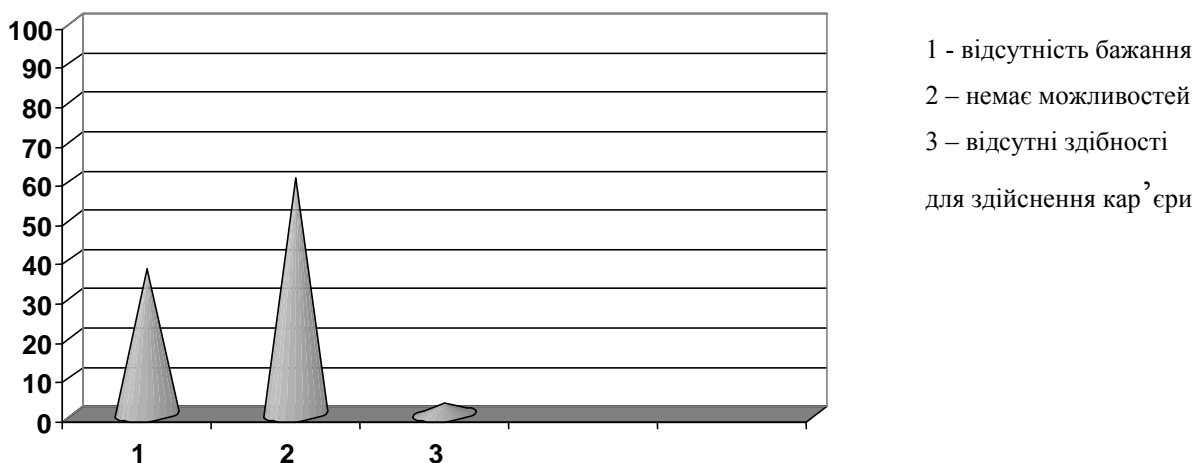

Рис. 3

Тому ми вважаємо, що, крім підтримки держави та її соціальних інститутів, жінці потрібно розуміння з боку сім'ї та оточуючих. Батьки повинні ще з дитинства спрямовувати представниць жіночої статі на досягнення успіху та визнання, на самореалізацію, на повноцінний розвиток задатків та здібностей. У школі необхідно більше уваги приділяти вихованню самостійності та незалежності мислення дівчат, розвитку їх організаторських спроможностей та ділових якостей, зазначених вище, а також вводити елементи підприємницької діяльності на позакласних заходах та на уроках праці (наприклад, гра "Організуй свою справу"). До того ж такому вихованню сприяє сам менталітет української жінки - незалежної, рішучої, впевненої в собі, інтелектуально розвиненої, духовно наповненої особистості.

УДК 371.311.1

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ШКІЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ТИХ, ХТО НАВЧАЄТЬСЯ

Білоусова З.Г., к. пед. н., доцент, Овсяннікова В.В., к. психол. н., доцент

Запорізький державний університет

Дослідження спеціалістів (Амонашвілі Ш.А., Коломинський М.Л., Венгер А.Л., Татенко Н.А. та ін.) показують, що негативні емоції у зв'язку з перебуванням дитини в школі, стаючи постійними, стійкими, формують негативне ставлення до навчального процесу. Наприклад, дуже часто причиною труднощів адаптації молодшого школяра є відсутність соціального контакту при низькому розвитку мовлення. Шкільне життя учня на етапі навчальної школи наповнене різноманітними видами діяльності і спілкування, які відбуваються в повсякденному, постійному спілкуванні з педагогами та однокласниками: дитина вчиться та виконує навчальні завдання під керівництвом учителя, грається разом з товаришами по класу, розв'язує разом задачі, поділяє загальні турботи та бере свої приватні обов'язки, розказує однокласникам про свої враження та хвилювання, вислуховує їх розповіді, свариться з одними і водночас вступає в нові дружні стосунки з іншими. Дуже великий вплив на інтелектуальну та емоційно-вольову сферу дитини має її навчальна діяльність у процесі уроку. Педагогу необхідно не тільки розуміти, але і відчувати, що, наприклад, звичайне усне опитування на уроці в більшості дітей викликає стан, близький до сильного стресу (дистресу).

На думку В.А. Сухомлинського, серце дитини сильно збуджується в ті хвилини уроку, коли він чекає, кого спитає вчитель. Якщо в цей момент поміряти кров'яний тиск, можна побачити, як здригнеться стрілка, коли, нарешті, після довгих вчительських роздумів, клас почує ім'я того, кого викликають. Мало того, що свідомість відповідаючого учня придалено думкою про можливу помилку та невдачу, сама розумова діяльність по відтворенню усвідомленого матеріалу - надзвичайно напружений розумовий процес,

Яким би змістовним та емоційно-насиченим, багато ілюстрованим не був урок, в учнів неминуче виникає стан стомлення, в основі якого - виснаження, гальмування визначних ділянок кори головного мозку. Спеціалісти на основі багаторічних спостережень прийшли до висновку, що, коли емоційні зони кори